

Nr 4

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående dels pension åt korrekturläsaren hos riksdagen Folke Danielsson, dels ock pension åt förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande i anledning av nedan nämnda till utskottets förberedande handläggning hänvisade motioner om dels pension åt korrekturläsaren hos riksdagen Folke Danielsson, dels ock pension åt förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner.

1:o

Korrekturläsaren Folke Danielsson. I de likalydande motionerna nr 83 i första kammaren av fröken *Andersson* och herr *Heüman* samt nr 101 i andra kammaren av herrar *Svensson* i Alingsås och *Sjölin* har föreslagits »att riksdagen måtte bevilja korrekturläsaren hos riksdagen filosofie licentiaten Folke Danielsson en årlig pension enligt närmare angivna grunder att utgå från det under riksdagens huvudtitel uppförda anslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.».

Till stöd för sitt förslag har motionärerna anfört följande:

Allmänna bestämmelser saknas angående pensionering av de hos riksdagen anställda tjänstemännen. I samband med att väckt fråga om utfärdande av dylika bestämmelser ställdes på framtiden i avvaktan på reglering av statstjänstemännens pensionsfråga beslöt emellertid 1954 års riksdag med bifall till bankoutskottets hemställan (utl. 41/1954) att godkänna en mellan riksdagens kanslideputerade och Riksdagstjänstemännens förening den 10 november 1954 ingången överenskommelse angående pensionsförhållandena för riksdagens tjänstemän. Enligt överenskommelsen borde, i avvaktan på riksdagens slutliga ställningstagande i fråga om generell reglering av riksdagstjänstemännens pensionsförhållanden, under tiden uppkommande pensionsfrågor lösas från fall till fall. Härvid borde de principer, som kommit till uttryck i en som bilaga till ett den 24 april 1953 till riksgäldsfullmäktige överlämnat kommittébetänkande fogad PM, läggas till grund för avgörandet beträffande där åsyftade befattningshavare.

I avseende å dessa bestämmelsers tillämplighet för Danielssons del torde följande få anmärkas.

Danielsson är född den 29 december 1885 och sålunda 71 år gammal. Han har haft stadigvarande tjänst som korrekturläsare fr. o. m. 1927, dvs. vid riksdagarna under 30 år. Åren 1932—1951 tjänstgjorde han även vid kyrkomötena. Hans effektiva tjänstgöringstid hos riksdagen och kyrkomötet har av riksdagens ekonomibyrå angivits till 18 år 9 månader. Dessutom

har Danielsson tidigare arbetat hos Sveriges allmänna exportförening; från denna uppbär han fr. o. m. år 1951 pension. Dennas grundbelopp uppgår till 2 784 kronor per år, vartill kommer rörligt tillägg, fr. o. m. den 1 juli 1956 med 55 %.

Av en inom riksdagens ekonomibyrå verkställd utredning framgår, att en riksdagspension åt Danielsson, beräknad med tillämpning av de principer som angivits i ovannämnda med 1954 års riksdags beslut avsedda PM, skulle utgå med ett grundbelopp av 2 436 kronor för år. Inberäknat rörligt tillägg, f. n. 1 800 kronor 60 öre för år, skulle årliga pensionen alltså utgöra 4 236 kronor 60 öre. Årliga totalbeloppet av Danielssons enskilda pension utgör efter samma grunder 4 315 kronor 20 öre. Storleken av hans blivande inkomst som extra korrekturläsare kan icke i förväg angivas.

Över motionerna har yttrande inhämtats från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, vilka förordar att Danielsson på grund av sin anställning hos riksdagen beviljas en årlig pension av 1 200 kronor. Fullmäktige har därvid anfört följande:

Beträffande motionärernas ifrågakarande förslag må framhållas, att de nämnda pensionsgrunderna endast är tillämpliga på sådana hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, vilka vid sidan om sin riksdagstjänst icke innehar eller innehaft annan anställning eller är eller varit anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension. Att härutöver utvidga tillämpningsområdet för de nämnda pensionsgrunderna anser fullmäktige icke tillrädligt med hänsyn till det ännu pågående arbetet inom 1951 års pensionsutredning. Emellertid synes det fullmäktige skäligt, att — i överensstämmelse med tidigare i liknande fall tillämpad praxis — Danielsson tillerkännes någon pension för sin långvariga och väl vitsordade tjänstgöring som korrekturläsare hos riksdagen. Vad beträffar storleken av det pensionsbelopp, som härvid lämpligen bör kunna komma i fråga, har fullmäktige med utgångspunkt från ett år 1949 avgjort pensionsfall (se bankoutskottets utl. nr 3/1949) och med beaktande tillika av den till Danielsson från Sveriges allmänna exportförening utgående pensionen funnit ett pensionsbelopp av 1 200 kronor väl avvägt. Inberäknat rörligt tillägg härå skulle pensionen komma att utgå med 2 052 kronor.

Utskottet. Några allmänna bestämmelser om pensionering av hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän föreligger, såsom motionärerna erinrat om, ännu icke. I avvaktan på riksdagens ställningstagande till en generell reglering av riksdagstjänstemännens pensionsförhållanden, vilken i sin tur avhänger av det ännu pågående arbetet inom 1951 års pensionsutredning, har uppkommande pensionsfrågor lösts av riksdagen genom prövning från fall till fall. Med hänsyn till Danielssons långvariga och väl vitsordade tjänstgöring som korrekturläsare hos riksdagen synes det utskottet skäligt att Danielsson beredes pension även från riksdagen. Beträffande storleken av det pensionsbelopp, som härvid bör komma i fråga, har utskottet med beaktande av tidigare tillämpad praxis och av den till Danielsson från Sveriges allmänna exportförening utgående pensionen

funnit det av riksgäldsfullmäktige föreslagna beloppet på 1 200 kronor per år vara väl avvägt.

Under återopandande av vad ovan anförts hemställer alltså utskottet,

att riksdagen, i anledning av de likalydande motionerna I: 83 och II: 101, må medgiva, att korrekturläsaren hos riksdagen Folke Danielsson må, räknat fr. o. m. den 1 januari 1957, under sin återstående livstid från det under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. uppförda förslagsanslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. uppbära en årlig pension av 1 200 kronor jämte rörligt tillägg.

2:o

Förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner. I motionen I: 317 hemställer herr *Lodenus m. fl.* »att riksdagen måtte bevilja förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner en årlig pension enligt nyss berörda grunder att utgå fr. o. m. månaden näst efter den, varunder han sista gången tjänstgör hos riksdagen».

Till stöd för sitt förslag anför motionärerna bl. a. följande:

Elfner, som är född den 7 november 1888, blev efter stenografprov anställd hos andra kammaren som kanslist år 1911 och befordrades till stenograf hos kammaren år 1912. Han övergick år 1918 i första kammarens tjänst, där han åren 1919—1922 tjänstgjorde såsom stenograf. Redan år 1923 blev han förste stenograf, och han har alltsedan dess upprätthållit en av kammarens tre förste stenografbefattningar. Han har även tjänstgjort som stenograf vid samtliga de tretton allmänna kyrkomöten, som hållits alltsedan år 1920.

Med hänsyn till denna långa tjänstgöring, som omfattar ej mindre än 46 år eller 50 lagtima och urtima riksdagar, frånsett den nyss påbegynta, tillhör Elfner riksdagens allra äldsta trotjänare. Vi vill därför föreslå, att riksdagen giver uttryck åt sin erkänsla för hans så långvariga och allmänt erkända arbete i riksdagens tjänst genom att redan nu tillförsäkra honom en årlig pension att utgå från den tid, då hans tjänstgöring hos riksdagen må komma att upphöra.

Enligt den mellan riksdagens kanslideputerade och Riksdagstjänstemännens förening den 10 november 1954 ingångna, av 1954 års riksdag godkända överenskommelsen angående pensionsförhållandena för de hos riksdagen anställda tjänstemännen skulle, på sätt en inom riksdagens ekonomibyrå verkställd beräkning utvisar, ålderspension från riksdagen till en förste stenograf med Elfners ålder och anställningstid kunna utgå med ett grundbelopp av 6 072 kronor för år, vartill kommer rörligt tillägg av kronor 4 426: 32, så att hel riksdagspension bleve kronor 10 498: 32.

I egenskap av f. d. timplärare vid Stockholms stads handelsgymnasium uppbär Elfner en av stadens lönenämnd honom tillförsäkrad ålderspension, som alltsedan den 1 november 1955 utgår med ett grundbelopp av 3 168 kronor, jämte rörligt tillägg, för närvarande kronor 2 329: 92 eller tillhoppa kronor 5 497: 92. Denna pension kan emellertid icke anses som en kom-

munal pension i vanlig mening, ity att den så gott som helt intjänats i enskild tjänst, nämligen vid det av Grosshandelssocieteten tidigare ägda Frans Schartaus handelsinstitut (Stockholms handelsgymnasium), innan detta övertogs av Stockholms stad den 1 juli 1952, vid vilken tidpunkt Elfner redan uppnått 40 anställningsår och nära 64 levnadsår.

Det har ifrågasatts att trots angivna förhållanden den för Elfner uträknade riksdagspensionens grundbelopp, 6 072 kronor, skulle minskas med den från staden utgående pensionens grundbelopp, 3 168 kronor, så att han skulle från riksdagen utbekomma en tilläggs pension med ett grundbelopp av 2 904 kronor för år jämte rörligt tillägg. Sådant tillägg enligt nu gällande grunder utgör kronor 2 096:40, och tilläggs pensionen i sin helhet skulle alltså uppgå till endast kronor 5 000:40.

Även om i vanliga fall en sådan reducering av riksdagspensionen skulle kunna anses riktig, synes dock starka skäl tala för att riksdagen intager en mera generös inställning i förevarande fall, då det gäller en trotjänare, som ej blott till tjänsteåren har en särställning utan som även inlagt enastående förtjänster i fråga om stenografien inom riksdagen. Vi vill erinra, att riksdagen även tidigare i enskilda fall beviljat pension såsom erkänsla för betydelsefulla insatser i riksdagens tjänst.

Sammanfattningsvis kan sägas att kanske ingen annan nu levande svensk gjort en mer omfattande och betydelsefull insats till den stenografiska utvecklingens befrämjande i vårt land än Elfner. Hans verksamhet har därvid omfattat praktiskt taget alla stenografiska områden och varit djupt ingripande.

Med beaktande av allt detta kan vi ej finna annat än billigt och rättvist, att Elfner, när han lämnar den tjänst hos riksdagen, som han på ett så förtjänstfullt och framgångsrikt sätt bestritt under nära ett halvt sekel, kommer i åtnjutande av oavkortad riksdagspension, uträknad enligt de i ovannämnda, år 1954 träffade, överenskommelse angivna grunderna.

Över motionen har yttrande inhämtats från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, vilka för sin del förordar att Elfner på grund av sin anställning hos riksdagen beviljas en årlig pension av 5 000 kronor. Fullmäktige har härvid anfört bl. a. följande:

Vad beträffar de nämnda pensionsgrunderna må framhållas att de endast är tillämpliga på sådana hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, vilka vid sidan av sin riksdagstjänst icke innehar eller innehaft annan anställning eller är eller varit anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension. Att härutöver utvidga tillämpningsområdet för de nämnda pensionsgrunderna anser fullmäktige icke tillrådigt med hänsyn till det ännu pågående arbetet inom 1951 års pensionsutredning. Frågan om pension till Elfner på grund av hans långvariga och synnerligen väl vitsordade tjänstgöring hos riksdagen torde därför få bedömas närmast ur rättvis- och billighetssynpunkter. Uppenbart starka skäl talar då även enligt fullmäktiges uppfattning för att Elfner tillerkännes en sådan pension. Fullmäktige får härvid erinra om att riksdagen tidigare i enstaka fall beviljat pension åt befattningshavare, vilkas verksamhet ansetts hava varit av särskild betydelse för riksdagens arbete. Vid bestämmandet av det pen-

sionsbelopp, som i nu föreliggande fall skäligen bör kunna komma i fråga, torde, förutom Elfners långvariga tjänstetid hos riksdagen, särskilt böra beaktas, att Elfner nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete för vidmakthållande av en hög standard hos riksdagens stenografkår. Från här angivna utgångspunkter har fullmäktige funnit ett pensionsbelopp av 5 000 kronor skäligt. Inberäknat rörligt tillägg härå skulle pensionen komma att uppgå till 8 550 kronor per år.

Utskottet. Utskottet har på de skäl, som i motionen anförts, funnit sig böra tillstyrka att Elfner tillerkännes pension på grund av sin långvariga och synnerligen väl vitsordade tjänstgöring hos riksdagen. Vad beträffar pensionsbeloppets storlek finner utskottet det av riksgäldsfullmäktige föreslagna beloppet av 5 000 kronor per år vara skäligt med hänsyn till Elfners långvariga tjänstgöring och till hans förtjänstfulla arbete för vidmakthållande av en hög standard hos riksdagens stenografkår.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 317, må medgiva, att förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner må, från och med månaden näst efter den, varunder han senast tjänstgjort hos riksdagen, under sin återstående livstid från det under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. uppförda förslagsanslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. uppbära en årlig pension av 5 000 kronor jämte rörligt tillägg.

Stockholm den 28 februari 1957

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, De Geer, Werner, Krügel*, Aspling* och Mannerskantz;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Schmidt, Larsson i Julita*, Nordqvist i Karlskoga*, Andersson i Ronneby, Svensson i Stenkyrka, Persson i Appuna och Löfgren.

* Ej närvarande vid justeringen.